

<https://doi.org/10.26565/2075-1834-2023-35-20>

УДК 351:328.185:323.2

Т.В. ХАБАРОВА

кандидат юридичних наук, ст. викладач
кафедри державно-правових дисциплін
юридичного факультету

E-mail: t.khabarova27@gmail.com

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-8830-4508>

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
Харків, 61022, майдан Свободи, 4

РОЛЬ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА У ЗАПОБІГАННІ ТА ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ

АНОТАЦІЯ. *Вступ.* Корупція – одна із основних проблем, що стоїть на перешкоді розвитку демократичної, правової, соціальної держави. Наявність в країні високого рівня корупції змушує громадян зневірюватися у справедливість закону, зазнавати обмежень в реалізації своїх прав та відчувати безпорадність у протистоянні такому правовому явищу як корупція.

Постановка проблеми. Протягом останніх 9 років в напрямку запобігання і протидії корупції зроблено досить багато рішучих дій, прийнято антикорупційне законодавство, удосконалено та запроваджено ряд антикорупційних заходів, створено спеціалізовані антикорупційні органи, проте, на превеликий жаль, в Україні відсутнє прагнення держави повноцінно залучати громадськість до здійснення антикорупційної діяльності, що робить антикорупційну діяльність не ефективною.

Актуальність. На сьогоднішній день в Україні існує велика кількість громадських організацій антикорупційного спрямування, та ефективність їх діяльності і можливості впливу на органи публічної влади є обмеженими.

Мета. Оцінити роль громадянського суспільства у запобіганні та протидії корупції, з'ясувати причини, що стоять на перешкоді участі громадськості в антикорупційній діяльності та умови за яких така участь можлива.

Методи. Для досягнення заявленої мети дослідження у статті були застосовані загальнонаукові (дедукції, індукції, синтезу, аналізу) та спеціально-наукові методи дослідження (формально-юридичний та порівняльно-правовий).

Основні результати дослідження. З метою досягнення позитивного результату від участі громадськості у запобіганні та протидії корупції, державою має бути нормативно забезпечено механізми участі громадськості в антикорупційній діяльності, а також запроваджено заходи, що заохочують громадян до такої участі та захищають їх права, як суб'єктів, що реалізують заходи запобігання корупції.

Висновки. Участь громадськості у формуванні та реалізації антикорупційної політики, реалізації заходів запобігання корупції має визнаватися однією з пріоритетних засад.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: *корупція, антикорупційна діяльність, запобігання корупції, громадський контроль.*

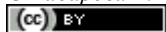
Як цитувати: Хабарова Т.В., Роль громадянського суспільства у запобіганні та протидії корупції *Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна, серія «Право»*. 2023. Вип. 35. С. 178-184. <https://doi.org/10.26565/2075-1834-2023-35-20>

In cites: Khabarova T. V. (2023). The role of civil society in preventing and combating corruption. *The Journal of V.N. Karazin Kharkiv National University, Series «Law»*, (35), P.178-184. <https://doi.org/10.26565/2075-1834-2023-35-20> (in Ukrainian).

Вступ. Незважаючи на стурбованість громадян проблемою корупції в державі, можливість активно брати участь цими суб'єктами в антикорупційній діяльності залишається обмеженою, а прагнення держави до встановлення партнерських відносин з суспільством виглядає доволі декларативним.

Стан наукового дослідження теми. Науковцями приділено значну увагу проблемі корупції в Україні. На нашу думку, вагомий внесок у дослідження обраної тематики здійснили М. Бездольний, І. Дьомін, А. Гайдук, Д. Заброта, О. Клок, С. Рогульський, Р. Тучак, О. Ярмак.

© Хабарова Т.В., 2023

This is an open access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License 4.

Зокрема, їх дисертаційні дослідження можна вважати ґрунтовними, в роботах згаданих науковців приділено значну увагу змісту корупції, правовій характеристиці корупційних правопорушень, антикорупційній діяльності суб'єктів владних повноважень, загальній характеристиці заходів адміністративного попередження тощо, але варто констатувати, що значенню громадськості в процесі запобігання корупції уваги приділено небагато. Вирішуючи питання, поставлене у нашому дослідженні, будемо спиратися на загальнотеоретичні здобутки щодо визначення ролі громадськості у здійсненні антикорупційної діяльності, що відображені у наукових працях І. Корулі, О. Мисишина, М. Мельника, О. Боднарчука, В. Гвоздецького, О. Бусол, О. Костенко, Р. Миронюка, А. Юрченка та ін.

Актуальність. Актуальність питання участі громадськості в запобіганні корупції зумовлюється тим, що корупція не дивлячись на жодні спроби протидіяти їй залишається досить поширеним явищем. Високий рівень корупції в Україні підтверджується показниками всесвітнього рейтингу Corruption Perceptions Index, сформованому антикорупційною організацією Transparency International, відповідно до яких у 2022 році Україна посіла 116 місце з 180 країн світу. У зв'язку з чим, забезпечення ефективних заходів запобігання корупції із залученням громадськості – має визнаватися одним з принципових завдань, що постає перед державою в рамках здійснення антикорупційної політики.

Основні результати дослідження.

Корупція – явище, що зумовлене особливістю людської природи й недосконалістю інститутів публічної влади, у зв'язку з чим, історія людства визначається як хроніка перманентної боротьби з корупцією. Корупція спотворює взаємовідносини та деморалізує суспільство. На певному етапі розвитку України, громадяни почали толерувати корупцію. Дуже часто корупція сприймається як явище, яке неможливо припинити, якого неможливо позбутися. Проте, подібний світогляд є нищівним для будь-яких демократичних реформ та переможним для тих, хто не бажає бачити Україну цивілізованою, розвинутою, а головне – мирною.

Важливо відзначити, що починаючи з 2014 року в державі відбулися безпрецедентні зміни, спрямовані на зниження рівня корупції в державі. За цей час в країні відчутно

оновлено антикорупційне законодавство, сформована сучасна антикорупційна інфраструктура, зокрема, створено Національне агентство з питань запобігання корупції (далі – НАЗК), Національне антикорупційне бюро України (далі – НАБУ), Спеціалізовану антикорупційну прокуратуру (далі – САП), Вищий антикорупційний суд (далі – ВАКС), запроваджені нові механізми запобігання корупції, в їх числі, забезпечення прозорих державних закупівель, оприлюднення декларацій суб'єктів декларування, відкриття державних реєстрів й інших публічних даних. Проте, незважаючи на суттєві зрушення, результати залишаються неоднозначними. Корупція залишається глибоко вкоріненою в повсякденне життя, що в свою чергу, вимагає набагато більше, ніж нове антикорупційне законодавство та наявність спеціалізованих антикорупційних органів.

З огляду на існуючу у світі практику запобігання корупції, протидіяти їй можна різними методами та способами, зокрема, репресивними, такими як виявлення, розслідування й розкриття корупційних правопорушень та притягнення винних осіб до юридичної відповідальності), або превентивними, що полягають у забезпеченні підвищення прозорості, підзвітності й доброчесності в державних структурах, забезпеченні правового захисту громадян та сприянні їх правовій обізнаності, застосуванні етичних стандартів в діяльності органів публічної влади, проведенні просвітницької роботи з населенням, вихованні молоді в дусі поваги до права та несприйняття корупції. Тож, як свідчить міжнародний досвід, найважливішою передумовою зниження рівня корупції є активна позиція громадян, зацікавлених у подоланні корупції.

Майже всі науковці, які розглядали питання запобігання корупції в Україні, одногосно заявляють, що така протидія неможлива без участі громадськості. Не може влада самостійно протидіяти корупції, адже найбільший відсоток корупційних діянь вчиняється саме в сфері діяльності органів публічної влади.

Так, наприклад, розглядаючи питання напрямів запобігання корупції в Україні І. Коруля зазначає, що в багатьох країнах світу вже сформовано ефективний механізм запобігання корупційним проявам. Антикорупційна діяльність цих держав характеризується певними особливостями,

проте спільним для всіх є реальне бажання, прагнення організації ефективної протидії корупції; створення дієвого антикорупційного законодавства; а головне, - залучення громадських організацій до реалізації заходів запобігання та протидії корупції. М. Мельник відзначає, що ефективна діяльність, спрямована на протидію корупції видається неможливою без участі громадськості. Участь громадян, з однієї сторони, є тією рушійною силою, що здатна розірвати коло системної корупції, з іншої сторони, без підтримки суспільства, взаємодії з інститутами громадянського суспільства, антикорупційна діяльність органів публічної влади є малоефективною. Науковцем доречно відзначено, що серед основних передумов корупції є відсутність дієвої системи соціального контролю за діяльністю органів публічної влади, їх посадових та службових осіб, політичних і громадських діячів, що робить таку діяльність непрозорою; слабкість основних інститутів громадянського суспільства. В. Ординський відзначає, що одна з основних проблем запобігання та протидії корупції полягає в тому, що участь в реалізації антикорупційної діяльності лише державних інституцій або спеціальних правоохоронних органів не гарантує позитивного результату [9, с. 75]. В. Нестерович також зауважує, що участь громадянського суспільства у реалізації державної антикорупційної політики відіграє вагомий роль. На думку науковця, через стійкі та ефективні форми взаємодії громадськості та органів публічної влади забезпечується співпричетність і співвідповідальність за зміни у політичному, економічному та соціальному житті держави. Тож, безумовною є потреба існування інституційних та правових механізмів участі громадськості в формуванні і реалізації державної антикорупційної політики. А. Микитчик відзначає, що знизити рівень корупції можна виключно за умови залучення інститутів громадянського суспільства, адже саме суспільство найбільш зацікавлене в такому результаті. Крім того, залучаючи громадськість до повноцінного партнерства у вирішенні проблеми такого масштабу, держава отримує можливість підвищити рівень довіри громадян, а відтак, і шанс на досягнення поставленого ефективного результату антикорупційної діяльності. Подібної думки дотримуються й О. Бусол та О. Костенко, науковці наголошують на тому, що громадяни повинні активніше долучатися до формування антикорупційної державної

політики. Зокрема, й громадські організації мають застосовувати такі механізми запобігання та протидії корупції, як консультації з громадськістю, участь в робочих групах, круглих столах з представниками органів публічної влади, міжнародними громадськими організаціями, проводити громадські експертизи, моніторинги, громадські слухання з питань запобігання та протидії корупції, та найголовніше – контролювати виконання органами публічної влади Національної антикорупційної стратегії, а також вносити пропозиції щодо її корегування й доповнення.

Тож, думка про те, що громадянському суспільству належить найважливіша роль у процесі демократизації держави, та зокрема, в процесі запобігання корупції є небезпідставною. Сучасне суспільство не може в цілому жити й ефективно розвиватися в суворих рамках централізованого управління, ієрархічна модель управління повинна доповнюватися структурами громадянського суспільства.

Зауважимо, що національним законодавством передбачена можливість громадян брати участь у здійсненні антикорупційної діяльності. Так, громадяни мають право брати участь у проведенні моніторингу публічних закупівель, громадської антикорупційної експертизи, здійснювати викривальну роботу, проводити журналістські розслідування, брати участь в заходах, що мають на меті визначення проблемних питань діяльності органів публічної влади, а також здійснювати громадський контроль за діяльністю органів публічної влади.

Одним з механізмів залучення громадськості до реалізації заходів запобігання корупції також є створення громадських рад при державних органах. Зокрема, частиною 2 статті 14 Закону України «Про запобігання корупції» громадський контроль за діяльністю Національного агентства з питань запобігання корупції покладається на Громадську раду при Національному агентстві. Безпосередньо пунктом 5 Положення про Громадську раду при Національному агентстві з питань запобігання корупції, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 20 листопада 2019 р. № 952, передбачено, що Громадська рада при НАЗК провадить моніторинг ефективності реалізації повноважень НАЗК; заслуховує інформацію про діяльність, виконання завдань та планів

НАЗК, здійснює аналіз ситуації щодо забезпечення незалежності НАЗК; розглядає щорічний звіт НАЗК й затверджує висновок щодо нього; бере участь в розробці антикорупційної стратегії та державної програми з її виконання; розглядає проект національної доповіді щодо реалізації засад антикорупційної політики й затверджує висновок щодо нього; бере участь в розробці проектів нормативно-правових актів НАЗК і готує висновки щодо них; здійснює інші повноваження, передбачені Положенням. Також, частиною 1 статті 31 Закону України «Про Національне антикорупційне бюро України», передбачається можливість створення Ради громадського контролю при НАБУ. Відповідно до п. 5 Положення про Раду громадського контролю при Національному антикорупційному бюро, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 16 лютого 2022 р. № 132, рада: заслуховує інформацію про діяльність, виконання завдань та планів НАБУ; розглядає звіти НАБУ та затверджує свій висновок щодо них; проводить громадський моніторинг врахування НАБУ пропозицій та зауважень громадськості щодо його діяльності, забезпечення ним прозорості й відкритості своєї діяльності, дотримання прав та свобод людини і громадянина, принципу гендерної рівності, доступу до публічної інформації, що перебуває в його володінні, а також дотримання нормативно-правових актів, спрямованих на запобігання і протидію корупції; організовує публічні заходи з метою обговорення актуальних питань діяльності НАБУ; визначає представників до складу конкурсних комісій, що проводять конкурс на зайняття вакантних посад гласних штатних працівників у НАБУ; сприяє громадському обговоренню проектів нормативно-правових актів з питань діяльності НАБУ; обговорює із залученням експертів (спеціалістів) питання забезпечення відкритості та прозорості діяльності НАБУ, запобігання спробам дискредитації НАБУ та його працівників, розробляє рекомендації із наведених питань; готує та оприлюднює щорічний звіт про свою діяльність.

З цього можемо зробити висновок, що дійсно за умови дотримання норм антикорупційного законодавства, участь громадськості в здійсненні антикорупційної діяльності може мати позитивний результат. Але на практиці існує багато гальмівних факторів, починаючи з відсутності практики

взаємодії з органами публічної влади та культури заявляти про протиправні діяння інших осіб та продовжуючи обмеженнями в доступі до публічної інформації з боку органів публічної влади; відсутністю нормативно-визначеного механізму реагування органів публічної влади на повідомлення громадських об'єднань щодо виявлених фактів корупційних діянь та прагненням органів публічної влади встановити контроль над громадськими об'єднаннями.

Тож, з метою зниження рівня корупції, держава має бути зацікавлена у такій співпраці та пам'ятати, що важливими організаційно-правовими передумовами ефективної участі громадян у формуванні й реалізації державної антикорупційної політики є безпосередньо:

-забезпечення прозорості діяльності органів публічної влади, постійного, вчасного інформування громадян про управлінські рішення, надання вичерпних пояснень щодо майбутніх намірів, забезпечення права громадян на доступ до публічної інформації;

-інформування громадськості спеціально уповноваженими суб'єктами у сфері запобігання корупції про виявлені факти вчинення корупційних діянь;

-вдосконалення чинного антикорупційного законодавства, яке забезпечить дієві механізми участі громадян у формуванні й реалізації державної антикорупційної політики;

-створення умов для проведення громадськістю антикорупційної експертизи з метою виявлення в положеннях нормативно-правових актах чи їх проектах корупційних ризиків;

-створення умов для існування стійких форм конструктивного діалогу між владою та громадськістю з питань формування й реалізації державної антикорупційної політики на засадах партнерства та взаємодії;

-проведення заходів, спрямованих на інформування громадськості з питань запобігання та протидії корупції, що сприяють формуванню в свідомості громадян стійкого неприйняття корупції, а також реалізація заходів, що заохочують пошук, одержання, опублікування й поширення інформації про корупцію в межах закону тощо. Впевнені, що забезпечення запропонованих засад участі громадськості у здійсненні антикорупційної діяльності здатне вирішити велику кількість проблем, що існують в державі, зокрема:

➤ зміцнити довіру населення до органів публічної влади, що безперечно

впливатиме на зміст та результат провадження антикорупційної діяльності;

➤ створити реальні умови для втілення прагнень громадськості фактично брати участь у реалізації антикорупційних заходів;

➤ забезпечити формування дійсно партнерських взаємовідносин між органами публічної влади та громадянами, що як результат залучення інтелектуального й інформаційного потенціалу суспільства впливатиме на прийняття більш ефективних та раціональних управлінських рішень в сфері запобігання корупції;

➤ покращити реалізацію антикорупційної політики завдяки активній участі громадськості, адже наявність в цьому

процесі суб'єкта не наділеного владними повноваженнями здатне створювати додаткові обмеження вчинення корупційних діянь.

Висновки. Корупції звісно можна запобігати, застосовуючи різні правові заходи, але ж жоден з них не буде успішним, якщо в процесі реалізації цих заходів буде відсутня підтримка громадськості.

На нашу думку, участь громадськості у формуванні та реалізації антикорупційної політики, реалізації заходів запобігання корупції має визнаватися однією з пріоритетних засад. Принцип взаємодії, співпраці органів публічної влади з громадськістю має бути покладено в роботу кожного владного суб'єкта.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- 1.Боднарчук О.Г. Громадський контроль як механізм протидії корупції: проблеми його реалізації в пенітенціарній системі України // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». 2013. № 1(7) // URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Choasp_2013_1_6.
 - 2.Бусол О.Ю., Костенко О.М. Концепція протидії корупційній злочинності в Україні потребує нових підходів: основні тези // Публічне право. 2016. № 2. С. 143-151.
 - 3.Гвоздецький В. Д. Витоки та розвиток корупції в Україні // Наука і правоохорона. 2011. № 1. С. 45-53.
 - 4.Глинчак Т.Д., Чепульченко Т.О. Механізм громадського контролю та участі в діяльності антикорупційних структур // Право і суспільство. 2018. № 2 (Ч.3). С. 9-14.
 - 5.Громадянське суспільство vs. корупція в Україні. Київ: ДУХ І ЛІТЕРА. 2019. 240 с.
 - 6.Загороднюк К.С., Шалабай А.В. До питання про можливості громадського контролю як фактора запобігання і протидії корупції // Кримінально-правові та кримінологічні засади протидії корупції Збірник тез доповідей V Міжнародної науково-практичної конференції м. Харків, 31 березня 2017 року. с. 82-83
 - 7.Коруля І. В. Досвід попередження та прісичення корупції у зарубіжних країнах // Наше право. 2009. № 1(2). С. 26-30,
 - 8.Нестерович В.Ф. Роль громадськості у формуванні та реалізації державної антикорупційної політики в Україні // Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е.О. Дідоренка. 2016. Вип. 3. С. 5-13.
 - 9.Ординський В.Л. Роль громадянського суспільства та ЗМІ у боротьбі з корупцією // Європейські перспективи. 2020. № 3. С. 75-80.
 - 10.Положення про Громадську раду при Національному агентстві з питань запобігання корупції, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 20 листопада 2019 р. № 952 // URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/952-2019-%D0%BF#n78>
 - 11.Положення про Раду громадського контролю при Національному антикорупційному бюро, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 16 лютого 2022 р. № 132 // URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/132-2022-%D0%BF#Text>
 - 12.Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 № 1700-VII // URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text>
 - 13.Мельник М. Корупція – корозія влади (соціальна сутність, тенденції та наслідки, заходи протидії): монографія. Київ, Юридична думка. 2004. 400 с.
 - 14.Микитчик А.В. Основні напрямки запобігання корупції в Україні // Вісник Академії адвокатури України. 2016. Т. 13. № 1. С. 91-92.
 - 15.Миронок Р.В. Громадський контроль за діяльністю поліції: монографія. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2020. 134 с.
 - 16.Мисишин О. Запобігання політичній корупції в умовах повоєнної відбудови України // Наукові праці Міжрегіональної академії управління персоналом. Політичні науки та публічне управління. 2022. Випуск 3 (63). С. 70-77.
- Юрченко А.В. Рада громадського контролю національного антикорупційного бюро України як форма участі громадськості в боротьбі з корупцією в Україні // Регіональні студії. 2019. № 19. С. 64-69.

Стаття надійшла до редакції 01.04.2023

Стаття рекомендована до друку 02.05.2023

T.V. KHABAROVA

PhD (Law), Senior Lecturer
of the Department state and legal disciplines
Faculty of Law

E-mail: e-mail: t.khabarova27@gmail.com

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-8830-4508>

V.N. Karazin Kharkov National University
Kharkiv, 61022, Svobody square, 4

THE ROLE OF CIVIL SOCIETY IN PREVENTING AND COMBATING CORRUPTION

ANNOTATION. *Introduction.* Corruption is one of the main problems that hinders the development of a democratic, legal and social state. A high level of corruption in the country makes citizens lose faith in the fairness of the law, experience restrictions on the exercise of their rights and feel helpless in confronting such a legal phenomenon as corruption.

Statement of the problem. Over the past 9 years, a lot of decisive actions have been taken to prevent and combat corruption, anti-corruption legislation has been adopted, a number of anti-corruption measures have been improved and implemented, and specialized anti-corruption bodies have been established, but, unfortunately, Ukraine lacks the desire of the state to fully involve the public in anti-corruption activities.

Relevance. Today, there are a large number of anti-corruption NGOs in Ukraine, but the effectiveness of their activities and the ability to influence public authorities are limited.

Objective. To assess the role of civil society in preventing and combating corruption, to find out the reasons that hinder public participation in anti-corruption activities and the conditions under which such participation is possible.

Methods. To achieve the stated research objective, the article uses general scientific (deduction, induction, synthesis, analysis) and special scientific research methods (formal legal and comparative legal).

The main results of the study. In order to achieve positive results from public participation in preventing and combating corruption, the state should provide regulatory mechanisms for public participation in anti-corruption activities, as well as introduce measures that encourage citizens to participate and protect their rights as entities implementing corruption prevention measures.

Conclusions. Public participation in the formulation and implementation of anti-corruption policy and corruption prevention measures should be recognized as a priority.

KEY WORDS: *corruption, anti-corruption activities, prevention of corruption, public control.*

REFERENCES

1. Bodnarchuk O.G. Public control as a mechanism of combating corruption: problems of its implementation in the penitentiary system of Ukraine // Journal of the National University of Ostroh Academy. Series "Law". 2013. No. 1(7) // URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Choasp_2013_1_6 . (in Ukrainian)
2. Busol O.Y., Kostenko O.M. The concept of combating corruption crime in Ukraine requires new approaches: main theses // Public Law. 2016. No. 2. P. 143-151. (in Ukrainian)
3. Hvozdet'skyi V.D. Origins and development of corruption in Ukraine // Science and Law Enforcement. 2011. No. 1. P. 45-53. (in Ukrainian)
4. Hlynchak T.D., Chepulchenko T.O. Mechanism of public control and participation in the activities of anti-corruption structures. *Law and Society*. 2018. No. 2 (Ch.3). P. 9-14. (in Ukrainian)
5. Civil society vs. corruption in Ukraine. Kyiv: DUKH I LITERA. 2019. 240 p. (in Ukrainian)
6. Zahorodniuk K.S., Shalabai A.V. On the issue of the possibility of public control as a factor in preventing and combating corruption // Criminal Law and Criminological Principles of Combating Corruption Collection of abstracts of the V International Scientific and Practical Conference. Kharkiv, March 31. 2017. P. 81-83. (in Ukrainian)
7. Korulia I. V. Experience of preventing and suppressing corruption in foreign countries. *Our Law*. 2009. No. 1(2). P. 26-30. (in Ukrainian)
8. Nesterovych V.F. The role of the public in the formation and implementation of the state anti-corruption policy in Ukraine // Bulletin of Luhansk State University of Internal Affairs named after E.O. Didorenko. 2016. Issue 3. P. 5-13. (in Ukrainian)
9. The role of civil society and the media in the fight against corruption. *European Perspectives*. 2020. No. 3. P. 75-80. (in Ukrainian)
10. Regulations on the Public Council of the National Agency for the Prevention of Corruption, approved by the Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine of November 20. 2019. No. 952 // URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/952-2019-%D0%BF#n78> . (in Ukrainian)

11. Regulation on the Public Control Council at the National Anti-Corruption Bureau, approved by the Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine of February 16, 2022. No. 132 // URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/132-2022-%D0%BF#Text> . (in Ukrainian)
12. On Prevention of Corruption: Law of Ukraine of 14.10.2014 No. 1700-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text> . (in Ukrainian)
13. Melnyk M. Corruption - corrosion of power (social essence, trends and consequences, countermeasures): monography Kyiv, Yurydychna Dumka. 2004. 400 p. (in Ukrainian)
14. Mykytchuk A. The main directions of corruption prevention in Ukraine. *Bulletin of the Academy of Advocacy of Ukraine*. 2016. T. 13. No. 1. P. 91-92. (in Ukrainian)
15. Myroniuk R.V. Public control over the activities of the police: a monograph. Dnipro: Dnipro State University of Internal Affairs, 2020. 134 p. (in Ukrainian)
16. Prevention of political corruption in the conditions of post-war reconstruction of Ukraine. *Scientific works of the Interregional Academy of Personnel Management. Political Science and Public Administration*. 2022. Issue 3 (63). P. 70-77. (in Ukrainian)
17. Yurchenko A.V. Public Control Council of the National Anti-Corruption Bureau of Ukraine as a form of public participation in the fight against corruption in Ukraine. *Regional Studies*. 2019. No. 19. P. 64-69. (in Ukrainian)

The article was received by the editors 01.04.2023

The article is recommended for printing 02.05.2023